



PODMANICZKY SZILÁRD

a fű van csak veled

látod a letarolt kék eget
a földön a virágok összetolt levelét
egy madarat látsz a levegőbe fűrődva
és elveszted látni az arcodat

tekinteted választ el tőle
nem történik másként a fűvel
amit egy lélegzet tarthat szárazon
mint ha szemedre harmat zuhanna

elgondolnád a hangod hogy megtartsa
a hóval borított ünnepeken
semmi ijesztőbb a beszédnél
kitalál, hogy megnevezhesse

egy hajnalban benne van minden
amit a világ a szemekben rejteget
visszahívni a színt egy faághoz
a szavakból kinnrekedt üzenet

látod a letarolt madarat
a földön az arcod tenyérnyi helyét
egy virágot látsz a kezébe fűrődva
és elveszted látni a reményt

SZEGEDEN KEZDŐDIK A KONCERTKÖRÚT

Világsiker előtt az East?

Az East együttes Szegeden alakult meg 1975-ben. Ezen a tényen kívül mást már nemigen lehet elmondani a társaság szegedi vonatkozásáról, ennek ellenére az igényes zene kedvelői azóta is szegedinek tartják az együttest. Ehhez talán annak is köze van, hogy zenéjük hangzásvilága a folyamatos fejlődés mellett megőrizte „east-es” mivoltát. A magyarázatot e tényre nem nehéz megtalálni: az alapító szegedi tagok egyikének nevében rejlik. Móczán Péter azon kívül, hogy basszusgitáros és zeneszerzője a csapatnak, a kezdetektől fogva menedzser is. Ugyanakkor misszió is az, amit folytat, hisz szinte vallásos hit kell ahhoz, hogy valaki az igényes zene (egyéltalan: igényes kultúra) ellen folytatott több évtizedes állami hadjárat ellenére is talpon tudjon maradni — megőrizve hitét abban, amire az életét tette. Amikor Móczán Péter legutóbb Szegeden („ittthon”) járt, beszélgetésünket éppen az előbbiekből táplálkozó kérdés vezette be.

— Péter, gondoltod, hogy egy ilyen érték nélküli világban a ti lélekre ható, elmélyült zenétek tud közönséget vonzani?

— Éppen azért gondolom, hogy sokakat érdekelhet a zenénk, mert az emberek kiábrándultak. S a kiábrándulás felénk vezetheti őket. Ez a zene talán kiutat jelenthet.

— Hol tart most egyébként az East?

— 1987-ben lejárt az MHV-val kötött, öt nagylemezre szóló szerződésünk, amit nem újítottunk meg. Dobosunk, Dorozsmai Péter Tom-Tom nevű stúdiójában vettük föl a hatodik lemezünk anyagát, amit a Ring kiadó adott ki. Szereltem sivataga címmel. E lemezünk bemutató turnéja éppen Szegeden indul: két év után koncertezünk ismét. Hadd mondjam el azt is, hogy — némileg kalandos úton — összejöttünk egy híres producerrel, az osztrák Robert Pongerral, aki arról nevezetes, hogy Falco producere és zeneszerzője volt korábban — ő tette híressé az osztrák énekest.

— Mit reméltetek ettől a kapcsolattól?

— Sokat. Hároméves szerződést kötünk Pongerral. Csücske technikát képviselő stúdiójában — ami Európa legmodernebb ilyen létesítménye — készül első kinti nagylemezünk. Várhatóan az év első felében megjelenik Nyugat-Európában.

— Ez a szerződés nagy dolognak számít a magyar könnyűzenei életben?

— Egyedülállónak. Talán az Omega korábbi nyugati megjelenése volt ehhez hasonló. A külföldi kapcsolatoknál rendkívül fontos, hogy legyen olyan ember, aki a zenénket el tudja adni. És Robert Ponger éppen ilyen valaki. Csupán lemezünk stúdiómunkára kétféle milliót kell kifizetni. A cég kiadó és forgalmazó is egyben. Egyszerre jelenik majd meg a zenénk hagyományos és CD-lemezen, valamint kazettán is. A korábbi, bizonyos területekre szóló szerződésekkel szemben a miénk az egész világra érvényes, tehát például Japánban és Amerikában is lehet majd East-lemezt vagy kazettát kapni.

— Jó esetben mit jelenthet ez?

— Tisztes sikert. Amihez szerencse is kell azon a rengeteg pénzen kívül, amit producerünk ebbe a vállalkozásba fektet.

— Magyarországon, a ti esetetekben nem egyszerűen tisztes, hanem nagy sikernek számít, ha 40–50 ezer lemezet elfogy. Mit jelenthet hát Nyugaton számszerűleg a „tisztes siker”?

— Egymillió eladott példányt. És ezzel még nem lennének a slágerlisták közelében sem. Azt továbbra is hangsúlyoznom kell, hogy rétegzenéről van szó, azzal a különbséggel, hogy kinn összehasonlíthatatlanul nagyobb a piac.

— Korábban azt hallottam tőletek:



Mi látszik a szemekből? Elszánt bizakodás a sikerben? (Balról: Pálvölgyi Géza, Dorozsmai Péter, Takács Tamás, felül: Móczán Péter és Tátrai Tibor.)

az East-ből nem lehet megélni. Gondolom, ez megváltozna, ha sikerülne oda-kinn befutnotok.

— Itthoni lemezekből még a legjobbak sem tudnak megélni. A kinti siker nekünk évekre biztosítaná a nyugodt munka lehetőségét és később lényegesen előnyösebb szerződéseket köthetnénk.

— Ha már a nyugati példánál tartunk: a legnagyobb együttesnek is ráfizetések a koncertjeik — állítolag. Csupán azért csinálják a zenészek, mert a lemezeladásokból „egyenest” juthatnak. Hogy van ez a ti esetetekben?

— Hogy lehetne másképp, ha azt vesszük, hogy a technika ugyanolyan, s ugyanannyiért, mint a kintieké. A jegyek árai viszont össze sem hasonlíthatók? A koncert azonban hozzátartozik az életünkhöz: egyszerűen szeretünk zenélni. És kiállításban is szeretnénk fölvenni a versenyt a legjobbakkal. És az is célunk, hogy a lemezeink hangzása minél inkább visszaadható legyen koncerten is. Ezért Magyarországon fellelhető legmodernebb hang- és fénytechnikát fogjuk alkalmazni, komputerről vezérelve.

— A lemezen 10–12 szintetizátor is megszólal egyszerre, billentyűsítők azonban koncerten természetesen csak egyen tud játszani. Hogy tudtok akkor lemezminőséget produkálni?

— A szintetizátorszámok előre programozottak, számítógép vezérlésűek.

— S ez nem veszi el a koncert „élő” hangulatát?

— Nem, mert e programok menet közben változtathatók, lehetőséget adva az improvizálásra.

— Ki kezeli a komputert?

— Dorozsmai Péter a zenekar „atomfizikusa”.

— S a dobok közben „árván” maradnak?

— Úgy vannak kitalálva a számok, hogy van ideje az átprogramozásokra. Ezzel együtt persze óriási precizitást követel a játék.

— Az Eastnél korábban mindig az volt a fő kérdés: kell-e énekes vagy nem.

— Végleg eldőlt a dolog: Takács Tamás személyében szerintem az ország legjobb énekes van nálunk. Nagy része van abban is, hogy létrejött a nyugati szerződésünk — az

énekhang ott talán még fontosabb, mint nálunk. Azt is hadd tegyem hozzá: az első olyan énekesünk, aki alkotó társ is a zenénkben.

— Kikből áll még a mai East?

— Dorozsmai Péter dobol. Pálvölgyi Géza játszik a billentyűs hangszereken. Tátrai Tibor gitározik, s továbbra is én vagyok a basszusgitáros.

— Említettél, hogy két év után koncerteztetékre újrát, s éppen Szegeden lesz a kezdet.

— Március 6-án, este 8-kor a Szabadság Moziban lépünk fel először. Azért éppen ott, mert az előbbiekből is következően számunkra színházi körülmények szükségesek. Ahhoz viszont nem járultak hozzá, hogy a nagyszínházban lépünk fel. A koncert elején egyébként — s a koncerthez kapcsolódóan — Bródy Gábor Mozgástanulmányok című rövidfilmjét láthatja a közönség. Műsorunk a legutóbbi lemezek anyagából, s régi számok újrahangszerelt változatából áll össze.

— Véletlen, hogy éppen Szegeden kezdtek?

— Nem. 1986 novemberében léptünk itt fel utoljára, s azóta is várjuk a találkozást. Itt mindig fogékonyak voltak a zenénk.

BALOGH TAMÁS

VECSERNYÉS IMRE

Hó

Ujjaimban alszanak az angyalok,
havat pelyhez minden, amihez érek,
a gőzölgő húshoz odaférnek
a szagoktól szelidülő farkasok.

Én nem ebben a mondatban élek,
csupán kiírom magamból a bört,
hisz ez az egyetlen biztos alkalom
arra, hogy azonnal hazatérjek.

Már falkákban járnak utánam,
pedig árnyukról lemondanék végleg,
s ha belőlem is zabálhatnának,

rajtam hét szívet követelnének.
Nem hiszem azt, hogy egyszer is láttam,
nincs arca. Nincs arca a reménynek.

Szegények és gazdagok

AZ ÁTALAKULÁS FÖLDEÁKRÓL NÉZVE

Ha kemény rockot járnak az idegeim, vagy meghal bennem a zene, mindig hazamegyek Földeákra. A vaskos beszédű, ám kegyetlenül őszinte falumbeliek közt rendre feltöltődöm, új erőre kapok. Már a vásárhelyi buszállomason megszólítanak.

— Hazajössz, koma?

Megismerem Gyenge János volt községi párttitkárt, régi cimborámat. Harsány, mint mindig. Rögtön bele-vág az elevenbe:

— Jó, hogy meglátalak! Mondjad már, te közelebb vagy a tűzhöz, mi sül ki ebből a kalamajkából? Megker-gül az ember a mostani hírektől. Volt az a pasas a tévében, akit hazugságon fogtak, hisz nemhogy 18, de egyetlen hullát sem leltek a román határon. Nem látom kinyögni a nevét. Ahogy kezdett mosakodni, csak tátottam a számat, már azt hittem, neki lesz végül igaza. Én nem adnék szót neki, ez hétszentség.

— Te még mindig a régi nótát fújod? Kutyagumit se ér az olyan szabadság, amelyben csak a veled egy húrton pendülök beszélhetnek.

— Szájalnak itt sokan. Volt a kultúr házban nemrég egy tudomisé én miféle gyűlés, odaórákoddam fülelni, de nem ismertem felét sem a zajongók-nak. Ott cifrákat mondtak ám, hallod.

— Milyeneket?

— Hát... tudod te.

— Ne tojj be pajtás, nem te vagy útjukban!

— Tudom. Nálunk szemtől pófába ment mindig, ami nem tetszett, így hát a lacibetyárok kikoptak minden-honnan. Hű, jó, hogy eszembe jutott, miféle ember az a Király Zoltán?

— Rendes. Több olyan kéne. Neked mi a bajod veled?

— Semmi a világon. De van, aki szidja.

— Tudod, ebben az országos mé-retű diskurzusban sok éretlen beszéd is elhangzik. Am ahogyan a fölhúzott zsílip alól dübörgő vízár elcsendesed-ik végül, úgy lassan az emberek is elunják a vitát, és azt mondják egy-másnak: most már nézzük, miből élünk, és dolgozzunk! Te hogy látod?

Vakarózik.

— Én azokra haragszom nagyon, akik ennyi bajt csináltak, akik csal-tak-loptak. (Neveket mond).

— Igazad van — mondom a szeme közé. — Az ilyen „elvtárs-urak” any-nyi kárt okoztak, hogy szinte föl-se mérhető.

Indulnék, ám fogja a kabátom új-ját.

— Mit szólsz Pozsgayhoz?

— Azt hiszem, a jövő egyik pillére. Weber Mátyás földeái tanácselnök fiatal, széles látókörű, energikus kommunista. „Bennszülött”. Van-nak nála, és az előszobában is várnak rá. Sebaj, a téma itt is folytatható. Mintha hangosan gondolkodnék, el-eresztek egy gyújtómondatot:

— Mit hallok! Földeákon gond egy szál se?

Mintha belecsíptem volna, úgy for-dul felém a három ifiasszony egyike.

— Ne haragudjon, de úgy veszem ki a szavából, hogy csak a rossz ér-deklí. Nekem ez nem tetszik.

— Jó, jó, de azért be ne kapjon, lelkem! Hát úgy nézek én ki, mint akit csak a hibák érdekelnek?

— Nem tudom, kihez van szeren-csém, de megmondom, idehallgas-szon, a szemibe: aki mindent fekete pápaszemmé néz, az szerintem nem

igazi magyar ember. Gyűléseken sen-kinek sincs most szava a megtollaso-dott, kiglancolt faluról. Villany, víz-vezeték, gáz, járda. Autók. Minden második háznál hűtőláda. Nézzén szét! Kievíckéltünk az elesettségből, mégis kezdődik megint a hőbörgés. Szegénység! Van az is, hogyne volna, de szerintem mindig is lesz, ilyen az élet természete.

Nézek a kipirult menyecske-re, és megjegyzem:

— Maga nagyon nagy kommu-nista. Igaz?

— Dehogyan is vagyok én az. De látom, amit látok. Eh...!

Abbahagyja. Alig tudja palástolni, hogy neheztel, pedig még be sem mutatkoztam. Ezt a korosztályt nem ismerem — szemtelenül fiatalok.

Nagy Istvánné tanácsai alkalmazott. Alig várja, hogy szólhasson ő is. Az-zal kezd, hogy ismer engem, jártam már itt, emlékezik, tudja, idevalósi vagyok. Aztán rázendít, hogy utálja a politikát. Igaz, nem élek rosszul, két gyerekkel azonban nagyon nehéz, el-képesztő drága minden apró holmi.

Panaszkodik, mintha kötelező volna, miközben csupa mosoly a szeme. Egész lényé a kiegyensúlyo-zott, harmonikus házasságban élő nők reklámja lehetne.

Kitárl a szemközti ajtó. Az elnök elnézést kér a rá váróktól és betessé-kei. Végighallgat, gondolkodik, majd megszólal:

— Voltam én is a szabad demokra-ták alakuló gyűlésén, lehattunk vagy kétszázan, a fele nem volt idevalósi. Elhangzottak nagyon kemény dol-gok. Azt hiszem, több is lett volna, ha nem vagyok ott. Hiába, ismernek a falusiak, tán bíznak is bennem, a régi gyakorlat azonban messzire vetíti sötét árnyékát. Sok igazságot elmond-tak ott, amivel nincs értelme vitat-kozni. De ennek a falunak nagy biz-tonságot ad önértékének tudata, ami azt jelenti, hogy nem ül fel egykön-nyen a kívülről áramló nézeteknek. Az itteniek jól megrágnak azokat, mielőtt magukévá teszik vagy eluta-sítják.

A szegénység felől érdeklődöm.

— Egy biztos: lassan, de nagyon is érezhetően fokozódik azok száma, akik tanácsai támogatásra szorulnak. Tavaly a második fél évben 700 ezer forint szociálpolitikai segélyt osztot-tunk ki. Mintegy 500 segélyezett 30 százaléka azonban nem magatehetet-len öreg, hanem több gyermeket ne-velő fiatal szülő. Szerintem — figye-lembé véve természetesen a negyven-éves fejlődést és a nagyra nőtt igénye-ket — az ideai szegénység, a 4200 lakost számláló két Földeákon, az 1938. évi-nek felel meg. És ez szomorú. A betétállomány szintén arra vall, hogy a szegénység terjed. Cirka 80 millió forintra rúg a lakosság megakarlítása, ám tíz—húszezer forintos kisbeteítés már alig akad. Dominálnak a százez-resek, meg a félmillióások.

Borka Pállal a „Pramonát”-ban ta-lálkozom. Pirospozsgás dalia, dívatos frizurával. Állandó derű az arcán, látszik: maga a megtestesült élet-kedv. Nem dicsekszik, de elégedett. A téstől bérbe vett öt esztendőre öt hold földet úgy, hogy a holdankénti 9 ezer forintot köteles évente előre le-róni. Ha zöldséget termel, nem kell adót fizetnie. A tavalyi aszályban „csak” 60—70 ezer forint jött be neki egy hold dinnyén, de ha bevág egy jobb év, többet is tud produkálni. Neki tetszett, amit azon a 200-as gyűlésen beszéltek, de nem szóltál föl, nehogy amiatt esetleg fölmond-ják a szerződését.

Az asszony kitaró tévé-néző, nagy-benne a zavar és az ijedelem.

— Gondoltam, írok neked — kezdi —, hagyjanak bennünket élni, ne lázítsanak folyton. Nem tudom, kik azok, akik most mindent lefitymál-nak, örökké keseregnek, szidják mindazt, amit eddig dicsérték, de eltűnőzzák, hisz mi alig éreztük Sztá-lin meg Rákosi disznóságait. Két kis nyugdíjunkt kitesz majd nyolcezer for-intot, a kert besegít, szépen megva-gyunk. Imádkozok minden este, ne-hogy azok a nagyhangúak aláássák az államot. Tudja, az uram párttag, de mi csak szegények voltunk, mint a többi falusi. Ez is bűn?

Letelik az idő, megyek a buszhoz, fújom az ország nótáját. Nincs se füle, se farka, s minthogy észreveszem, abbahagyom. Hiába. Pár perc és szól megint a beépített hangszerem. Rá-hagyom, hadd szóljon...

F. NAGY ISTVÁN